

PRO SCIENTIA ARANYÉRMESEK
VIII. TUDOMÁNYOS KONFERENCIÁJA

PROGRAM

PÉCS

2006. NOVEMBER 23-25.

A KONFERENCIA FŐVÉDNÖKE: DR. SZENDRŐ PÉTER, AZ OTDT ELNÖKE

ARANY FOKOZATÚ TÁMOGATÓK

Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar
Nemzeti Civil Alapprogram

EZÜST FOKOZATÚ TÁMOGATÓK

Kaposvári Egyetem
Magyar Nemzeti Bank

BRONZ FOKOZATÚ TÁMOGATÓK

Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem

A KONFERENCIA RÉSZLETES PROGRAMJA

November 23. (csütörtök)

- 15.00 Érkezés, regisztráció a Pátia Hotelben (Pécs, Rákóczi út 3.)
- 17.00 Pécsi városnézés
- 19.30 Vacsora az „Iparos” vendéglőben (Pécs, Rákóczi út 24.)

November 24. (péntek)

- 8.00-tól Utóregisztráció a PTE jogi karán (Pécs, 48-as tér 1.)
- 8.45 Ünnepest megnyitó a Dr. Halasy-Nagy József Aulában
- 9.30 Dr. Kiss László egyetemi tanár, alkotmánybíró előadása: „*Jogunk nyelve – nyelvünk joga*”
- 10.15 Kávészünet
- 11.00 Szekcióülések
- 12.30 Állófogadás a PTE rektori díszterem melletti tanácsteremben
- 14.00 Szekcióülések
- 15.20 Kávészünet
- 15.40 Szekcióülések
- 18.30 Busz kirándulás Villányba
- 19.30 Vacsora, majd borkóstoló
- 23.00 A busz visszaindul a szállodába

November 25. (szombat)

- 9.00 A PSAT közgyűlése (Faluhelyi Ferenc előadóterem)
- 10.40 Kávészünet
- 11.00 Szekcióülések
- 13.00 Ebéd a „Sopianae” étteremben, a konferencia zárása

A szekcióülések helyszíne mindkét napon:

Faluhelyi Ferenc előadóterem (*IV. ea.*) II. emelet 208. és

Holub József előadóterem (*III. ea.*) II. emelet 209.

A SZEKCIÓK BEOSZTÁSA

November 24. (péntek)

ÉLETTUDOMÁNYOK (ÉLŐ TERMÉSZETTUDOMÁNYOK)

Elnök: Dudás József

Helyszín: Faluhelyi F. előadóterem

- 11.00-11.25 Bai Péter: *A poli(ADP-ribóz) polimeráz-2 szerepe a PPAR γ által szabályozott transzkripcióban*
- 11.25-11.50 Lipinszki Zoltán: *A p54 alegység extraproteaszómális szerepének vizsgálata*
- 11.50-12.15 Örsy Petra: *Egerek és emberek*
- 12.15-12.40 Garab Edit Anna: *Emlékezeti és végrehajtó funkció zavarok szkizofréniában*

HUMÁN TUDOMÁNYOK I.

Elnök: Korsós né Delacasse Krisztina

Helyszín: Holub J. előadóterem

- 11.00-11.25 Csöndes Mónika: *Az előreláthatósági klauzula – a szerződésszegésből eredő károk megtérítésének korlátja*
- 11.25-11.50 Homolya Dániel: *Kockázatérzékenység, kockázati tolerancia mérhetősége működési kockázat területén*
- 11.50-12.15 Radnai Márton – Szatmári Alexandra: *Magyar befektetési alapok teljesítményének értékelése*
- 12.15-12.40 Menyhárt Eszter: *Közgazdasági retorika: a "mainstream" alternatívája?*

ÉLETTELEN TERMÉSZET- ÉS MŰSZAKI TUDOMÁNYOK I.

Elnök: Szalai Róbert

Helyszín: Faluhelyi F. előadóterem

- 14.00-14.25 Bakó Tamás: *Nemlineáris torzítások audio eszközökben*
- 14.25-14.50 Barbarics Tamás: *Szél turbinák teljesítményének előrejelzése*
- 14.50-15.15 Vass Dorottya: *Mozgó bázisállomás használata szenzorhálózatokban*

HUMÁN TUDOMÁNYOK II.

Elnök: Radnai Márton

Helyszín: Holub J. előadóterem

- 14.00-14.25 Harsányi Szabolcs Gergő – Szabó Beáta: *Vörös és narancssárga – Egy politikai pszichológiai kutatás eddigi eredményei*
- 14.25-14.50 Mayer Krisztina: *Proszociális és antiszociális kockázatvállalók*
- 14.50-15.15 Mészáros György: *Lehetséges még a nevelés-oktatás? Posztmodern kihívások*

ÉLETTELEN TERMÉSZET- ÉS MŰSZAKI TUDOMÁNYOK II.

Elnök: Jedlovsky Pál

Helyszín: Faluhelyi F. előadóterem

- 15.45-16.10 Dorogi Márta: *Szénnanocsövek és fotoszintetikus reakciócentrumok közötti kölcsönhatás*
- 16.10-16.35 Imreh Csanád: *Szállítmánytervezési problémák*
- 16.35-17.00 Pártay Livia: *Epesavsók micelláinak számítógépes szimulációs vizsgálata*

HUMÁN TUDOMÁNYOK III.

Elnök: Szilágyi Tivadar

Helyszín: Holub J. előadóterem

- 15.45-16.10 Mecsi Beatrix: *Arcok Keletről: Portréfestészet Koreában*
- 16.10-16.35 Padányi József: *Zrínyi-Újvár ostromának nyomait kerestük*
- 16.35-17.00 Vukoszavlyev Zorán: *Regionalizmus az építészetben – az anyag szerepe egy nemzet építészeti kultúrájának kontinuitásában*

November 25. (szombat)

HUMÁN TUDOMÁNYOK IV.

Elnök: Ormay Gábor

Helyszín: Holub J. előadóterem

- 11.00-11.25 Csíky Balázs: *Serédi Jusztinián beszédei*
- 11.25-11.50 Domsa Zsófia: *Értelenségek Jon Fosse drámái körül*
- 11.50-12.15 Szele Bálint: *Műfordítók pontatlanságai: műelemzés vagy műfordítás?*
- 12.15-12.40 Gocsál Ákos: *A diplofóniáról fonetikai szemmel*

MULTIDISZCIPLINÁRIS

Elnök: Szendrő Péter

Helyszín: Faluhelyi F. előadóterem

- 11.00-11.25 Bolgár Dániel: *Ne gazdálkodj! Csak okosan! Egy játékos emlékezete a '80-as évekről*
- 11.25-11.50 Kälbli Katalin: *Milyen egy „jó edző” a fogyatékkal élők sportjában?*
- 11.50-12.15 Szabari Miklós: *Az embriódonor tehének szerepe a szarvasmarhatenyésztésben*
- 12.15-12.40 Hanczár Gergely: *Alternatív egyetemi csoport Cookbook*

AZ ELŐADÁSOK KIVONATAI

A poli(ADP-ribóz) polimeráz-2 szerepe a PPAR γ által szabályozott transzkripcióban**Bai Péter**^{1,3}, Houten S.M.^{2,4}, Huber A.¹, Schreiber V.¹, Watanabe M.², Borbála B.¹, de Murcia G.¹, Menissier-de Murcia J.¹, Auwerx J.²¹*CNRS UMR 7175 ESBS, Illkirch, France*²*IGBMC - ICS, Illkirch, France*³*Debreceni Egyetem OEC, Orvosi Vegytani Intézet*⁴*Laboratory Genetic Metabolic Diseases, AMC, Amsterdam, The Netherlands**baip@dote.hu*

A proliferátor aktivált receptor- γ (PPAR γ , NR1C3) központi szerepet játszik a fehér zsírszövet differenciációjának és funkciójának fenntartásában a fehér zsírszövet kulcsfehérjék expressziójának szabályzásán keresztül. Előadásunkban egy eredetileg DNS hibajavító fehérjeként ismert enzim, a poli(ADP-ribóz) polimeráz-2 (PARP-2) újonnan felismert szerepét mutatjuk be a PPAR γ transzkripció szabályzásában.

A PARP-2^{-/-} egerek kevesebb zsír raktározására képesek, a zsírszövetben található zsírsejtek kisebb méretűek. A PARP-2^{-/-} egerek fehér zsírszövetében több PPAR γ - által átírt gén expressziója csökkent mértékű, annak ellenére, hogy a PPAR γ_1 is γ_2 fehérjék expressziója normális mértékű. Ezzel összhangban a PARP-2^{-/-} egér embrionális fibroblasztok csökkent mértékű zsírsejt irányú differenciációt mutatnak.

Tranziens transzfekciós kísérletekben a PARP-2 siRNA depléciója csökkenti a PPAR γ ligand-dependens transzaktivációját, míg a PARP-2 overexpressziója növeli az alapaktivitást, azonban a maximális aktiváció mértékét nem változtatja meg. A molekuláris szinten kimutattuk a PARP-2 és a PPAR γ kölcsönhatását kromatin immunprecipitációval és gélshift assay-vel.

Összességében eredményeink azt sugallják, hogy a PARP-2 a PPAR γ transzkripció rendszer új konstans tagja.

Munkánkat támogatta: INSERM, NCRS Université Louis Pasteur, EU (LSHM-CT-2004-512013), NIH (DK 067320) és a FEBS (Long Term Fellowship).

Nemlineáris torzítások audio eszközökben**Bakó Tamás Béla***Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem,
Méréstechnikai és Információs Rendszerek Tanszék**bako.tamas@evosoft.hu*

A hangtechnikában sokféle eszközt használnak a hang felvételére, rögzítésére és lejátszására. Minden eszköz a hang rögzítése illetve továbbítása során kisebb-nagyobb mértékben módosítja a bemenetére került hangjel formáját. Ezen módosítások egy része szándékos (ilyen eszköz például a hangszínszabályzó vagy a limiter), azonban gyakran csupán az eszköz tökéletlensége okozza az eltérést és ez nem szándékolt torzítást okoz a lejátszott hangban. Tudósok és mérnökök serege hatalmas erőfeszítéseket tett arra, hogy a különféle berendezések torzításait minél kisebbre csökkentse. Azonban elindult egy olyan hangtechnikai irányzat is, ahol nem, hogy nem cél a torzítás csökkentése, hanem éppen ellenkezőleg: a régi típusú, tökéletlen hangeszközök torzításait szeretnék minél jobban szimulálni. Miért? Ugyanis ezeknek a régi eszközöknek a hangja bár torz volt, de a torz hang mégsem feltétlenül volt kellemetlen, ugyanis egyes torzítás fajták képesek lehetnek az átvinni kívánt hangnak kellemes hangszínt adni, a bántóan éles hangokat tompítani vagy a nehezen átvihető mély hangokat finoman kiemelni.

A cikkemben néhány alap hangátviteli eszköz (elektroncső, magnetofon, transzformátor, fényhang) torzítását mutatom be és elmagyarázom, hogy mitől lehetnek kellemesek ezek a torzítások.

Szélturbinák teljesítményének előrejelzése

Barbarics Tamás

*Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem,
Villamosmérnöki és Informatikai Kar,
Szélessávú Hírközlés és Villamosságtan Tanszék*

barbarics@evtsz.bme.hu

Napjainkban egyre inkább előtérbe kerülnek a környezetvédelmi szempontok, ezen belül a megújuló energiaforrások. Hazánkban jelenleg is több szél erőmű előkészítése, illetve építése zajlik. A szélenergia széles körű felhasználásának egyik fő akadálya a szél kiszámíthatatlansága, amely a villamosenergia-rendszerirányító központnak leadandó termelési menetrendtől való gyakori eltérések esetén lényegesen csökkenti a megtermelhető energia megbízhatóságát és így természetesen az átvételi árát is. Annak érdekében, hogy a megújuló energiaforrások gazdaságosan kiaknázzhatóak legyenek és azok részesedése az ország energiatermeléséből elérhesse az Európa Tanács által megfogalmazott kívánatos arányt, lényeges ismerni a termelést befolyásoló időjárás előrejelzések módszereit, megbízhatóságát és korlátait.

Munkámban áttekintem a szél erősségét és irányát egy adott környezetben befolyásoló tényezőket, az ezek leírására szolgáló modelleket, a meteorológiai szélelőjelzések alapjait és az energetikai célú előrejelzések által nyújtott távlatokat.

Adatgyűjtés alapján becslést adok a nem energetikai célú előrejelzések pontosságára és az ezt befolyásoló tényezőkre. Az energiatermelést egy adott turbinatípus karakterisztikája alapján értelmezem és megpróbálok lehetőséget vázolni arra, hogy mi lehetne a megoldás a kérdésben.

Felhasznált irodalom:

- [1]: Risoe National Laboratories honlapja, Dánia: www.risoe.dk
- [2]: Magyar Meteorológiai Intézet honlapja: www.met.hu
- [3]: Tóth, L.– Horváth, G.: Alternatív energia, szélmotorok, szélgenerátorok. Szaktudás Kiadó Ház, Budapest, 2003.
- [4]: Radics Kornélia: Magyarország szélklímája. A szélenergia hasznosítása., PSAK V, Sopron, 2000.

Ne gazdálkodj! Csak okosan! Egy játékos emlékezete a '80-as évekről

Bolgár Dániel

*Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar,
Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék*

bolgardaniel@gmail.com

Ha van egyáltalán olyan dolog, amely független a régimódi értelemben vett történelemtől, azaz a politikától, akkor az a gyermekkor és a játék. Legalábbis így gondoljuk közhelyszerűen. Előadásom kiindulópontja éppen e toposzok érvénytelensége: a játékot (jelesül a nevezetes 'Gazdálkodj okosan!'-t) politikai üzeneteket közvetítőként, a gyermeket pedig nem is egyszerűen a diktatúra elnyomottjaiként, hanem a történelem szabadsággal és önálló akarattal bíró alakítójaként, a hatalmat olykor kiszolgálóként, olykor azzal szembeszegülőként fogjuk fel. E szemléleti keretet azonban szükségessé teszi, hogy a hagyományos játéktörténet módszereit is újragondoljuk: a játékot szöveggé közelítsük meg, és a befogadást vizsgáljuk, pontosabban – Umberto Eco fogalmait átkölteve – a mintajátékos és ez empirikus játékos olvasatai közötti különbséget. Nem az a kérdés tehát: mi van a játékban, hanem: miként játszottunk vele.

Az előadás amellet kíván érvelni a játékos identitásának megvizsgálása után, hogy valójában két játék rejlik a dobozban, ám a tényleges játékos ezek közül csakis az alkotók által másodlagosnak szánttal játszik. A másodlagos, voltaképp a fogyasztást ünneplő játék üzenete azonban szintén eltérül a recepció során: a fogyasztás és köztulajdon kombinációját megfogalmazó szöveget az empirikus játékos fogyasztás és magántulajdon kombinációjaként olvassa, azaz a rendszerváltó értelmiség mellett nem teljesen jogosulatlan akár rendszerváltó gyerekekről beszélünk.

**Hagyomány és korszerűség.
A kortárs holland építészet szellemi kapcsolata a vernakuláris építészettel**

Bujdosó Ildikó

bu.ild@freemail.hu

A kortárs vernakuláris építészet alapjai a hagyományos népi építészetben keresendők. A jelen tanulmány nem a másolás vagy átirat útján létrejövő új, népi építészeti ihletésű építményeket kívánja elemezni, sokkal inkább a jelen kor számára építészeti értékeket képviselő példákat vizsgálja, melyek így szubjektív válogatás eredményei. A vernakularitást elsősorban az alkotásmód azonossága felől próbálja megközelíteni, és csak másodsorban a népi építészettel rokon formai azonosság szerint. Választ keresünk arra, hogy definiálható-e a vernakularitás a helyvel (vidéki-falusi környezet) illetve a léptékkal (kisméretű humanizált terek)? Elemezzük, hogy milyen lehetőségeket kínál a vernakuláris építészet a természetes-hagyományos anyaghasználaton vagy a kézművességen-spontaneitáson túl?

Serédi Jusztinián beszédei**Csíky Balázs***ELTE BTK Történettudományok Doktori Iskola**fcsiky@freemail.hu*

Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás (1927-1945) a Horthy-korszak meghatározó személyiségei közé tartozott. Vajon a katolikus egyház és annak vezetője, a hercegprímás felemelte-e szavát az embertelenségek ellen? A Szent István Akadémián elmondott nagy jelentőségű beszédei és azok visszhangja bizonyítják, hogy igen.

Serédinek azok az előadásai jelentősek, amelyeket elnöki megnyitóként mondott el az Akadémia közgyűlésein. Ezek tudományos előadások voltak, nyomtatott szövegük jegyzetapparátussal együtt jelent meg. Ugyanakkor a beszédeknek mindig volt a jelenhez szóló, aktuális, általában erkölcsi tanulságuk és útmutatást is megfogalmaztak a kor embere számára a követendő magatartást illetően. Ezek az útmutatások voltak azután azok, amelyek kisebb-nagyobb politikai vihart kavartak. Serédi tehát beszédeiben egyszerre szólt kánonjogászként és egyszerre lelkipásztorként, főpapként.

1942. december 13-án mondta el a Szent István Akadémia ünnepi ülésén „Az emberi szabadság a kánonjogban” című beszédét, amely minden addiginál nagyobb visszhangot keltett. A nyugati sajtó foglalkozott a beszéddel, ugyanakkor olyan idézeteket hoztak a hercegprímástól, amelyek a kiadott magyar nyelvű szövegben nincsenek benne. Vajon mi is hangzott el 1942. december 13-án a Szent István Akadémián?

Serédi beszédei bizonyítják azt, hogy a hercegprímás kiállt az emberi jogokért és bírálta a németországi egyházüldözést és a Magyarországon is tapasztalható negatív tendenciákat. Ez annak ellenére így van, hogy Serédi előadásai tudományos jellegűek, sokszor bonyolult nyelvezetűek és óvatosak voltak, csak utaltak egy-egy kérdésre. A nyugati propaganda felhasználta Serédi megnyilatkozásait, talán ki is színezte azokat, felnagyította a számára fontos üzeneteket, hogy az újságolvasók világosan értsék a mondanivalót.

**Az előreláthatósági klauzula –
a szerződésszegésből eredő károk megtérítésének korlátja**
Csöndes Mónika

*Pécsi Tudományegyetem,
Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskolája
Polgári Jogi Tanszék*

csondes@ajk.pte.hu

Az új Polgári Törvénykönyv megalkotásától „hangos” a magánjog irodalma. A Koncepció a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség területén a nemzetközi kereskedelmi gyakorlatban elfogadott elvet és más külföldi jogi megoldásokat követve szigorítani kívánja a szerződésszegő fél kártérítési felelősség alóli kimentési lehetőségét, s ezzel összefüggésben a felelősség mérséklését is kiszámíthatóbb alapokra kívánja helyezni. A Koncepció az elvben teljes kártérítés korlátjaként – az elmaradt hasznok és a következménykárok megítélésénél – bevezetni javasolja az ésszerű előreláthatóság mércéjét: „a kártérítés mértéke nem haladhatja meg azt a veszteséget, amelyet a szerződésszegő fél a szerződés megkötésének időpontjában előre látott, vagy amelyet előre kellett látnia azon tények és körülmények alapján, amelyekről mint a szerződés lehetséges következményeiről a szerződéskötéskor tudott vagy tudnia kellett” (előreláthatósági klauzula).

A híres, 1854-es Hadley v. Baxendale eset óta az angol bíróságok az előreláthatósági klauzula („contemplation rule”) segítségével vonják meg a fizetendő kártérítés mértékét. Ez az elv egy olyan objektívizált mérték, amelyben nem a felróhatóság, hanem a kockázatelosztás szempontjai (előreláthatóság, kalkulálhatóság) játszanak szerepet: a károkozó (ha felel), addig az összegig felel, amely a szerződéskötéskor megközelítően előrelátható volt.

Az előadás célja, hogy bemutassa, hogyan alakult, változott esetről esetre az előreláthatóság fogalma, tartalma a fent említett precedens óta az angol jogban, amely hasznos útmutatóul szolgálhat a jövőbeni magyar Polgári Törvénykönyv előreláthatóságra vonatkozó szabályainak gyakorlati alkalmazásához is.

Értetlenségek Jon Fosse drámái körül**Domsa Zsófia***ELTE Bölcsészettudományi Kar Irodalomtudományi Doktori Iskola,
Skandináv Nyelvek és Irodalmak Tanszék**Domsa_zsofia@hotmail.com*

Jon Fosse, Ibsen után az első nemzetközi elismerésre szert tett drámaíró Norvégiából. Darabjai Beckett és Ionesco nyomán a klasszikus modern dráma hagyományait követik. E minimalista színművek ellentmondásos fogadtatásával kapcsolatban számos jellemvonásuk közül elsőként a nyelvet emelném ki, habár nem kizárólag a jellegzetes irodalmi nyelv teszi, hogy Fosse műveit külföldön hol teljes elragadtatással, hol értetlen kritikával fogadják. Fosse Norvégia nyugati partján született és nőtt fel, és az ott használt dialektusokhoz közel álló újnorrég nyelv az anyanyelve, így irodalmi műveinek nyelve is. Az 1850 körüli nyelvújítás idején létrehozott újnorrég (nynorsk) nyelv, nevével ellentétben, a régi, az eldánosodott „könyvnyelv” (bokmål) elterjedését megelőző nyelvállapotot kívánja rekonstruálni. Az újnorrég ma Norvégia második nemzeti nyelve, használata azonban közel sem olyan elterjedt, mint a könyvnyelvé. Fosse irodalmi tevékenysége tehát a norvég kultúra felől nézve igen fontos. Darabjainak e különös sajátja azonban átültethetetlen más nyelvekre. A kérdés ezzel még sincs lezárva, hiszen Derridától (is) tudjuk, hogy az irodalmi szövegek egy az egyben történő reprodukálása idegen nyelven eleve lehetetlen feladat. A műfordítás a lehetetlen művészete, de az újnorrég darabokkal kapcsolatos recepciós értetlenségek nemcsak a nyelvi távolságból adódnak. Franciaországban és Németországban sikerrel játsszák a szerző darabjait, Angliában viszont a kritika valósággal lemészárolta a londoni Royal Court Theatre Fosse-előadását. A tucatnyi magyarországi Fosse-bemutató kritikai és szakmai visszhangtalanságban múlt el. Mi lehet az oka az eltérő fogadtatásnak? Fosse színműveiben rejlik a válasz vagy a különböző befogadói kultúrákban, melynek része a színházi néző, a színikritikus, valamint a darabok színpadi megvalósulásában részt vevő alkotó is.

Szénnanocsövek és fotoszintetikus reakciócentrumok közötti kölcsönhatás**Dorogi Márta¹, Bálint Zoltán², Mikó Csilla³, Hernádi Klára⁴, Forró László³, Váró György², Nagy László¹**¹*Szegedi Tudományegyetem Biofizikai Tanszék, Szeged*²*MTA SZBK Biofizikai Intézet, Szeged*³*Institute of Physics of Complex Matter, Ecole Polytechnique Fédérale de Lausanne, Lausanne, Switzerland*⁴*Szegedi Tudományegyetem Alkalmazott és Környezetkémiai Tanszék, Szeged**mdorogi@sol.cc.u-szeged.hu*

Az egyfalú szénnanocsövek (SWNT) és a *Rhodobacter sphaeroides* R-26 bíborbaktériumból izolált fotoszintetikus reakciócentrumok (RC) közötti kölcsönhatást vizsgáltuk. Az atomerőmikroszkópos (AFM) vizsgálatok azt igazolták, hogy a szénnanocsövek és a reakciócentrumok között nagyon szoros kölcsönhatás alakul ki. A RC nélküli egyfalú nanocsövek 1-4 nm, az önmagukban álló RC-ok 9 ± 1 , a SWNT-RC komplexek 15 ± 2 nm átmérőjűnek bizonyultak, jól egyezően az irodalmi adatokkal. A fényindukált abszorpcióváltozás mérések azt mutatták, hogy a RC nanocsövekhez való kapcsolódása jelentősen megnövelte a P+QB- töltéspár élettartamát, valamint a P+QA-QB és P+QAQB- állapotok közötti szabadenergiakülönbséget. Ez a kísérleti tapasztalat pozitív (az oxidált primer donor, P+) és negatív (a QA- elsődleges és QB- másodlagos szemikinonformák) töltések felhalmozódását mutatja a SWNT-hez való kapcsolódás után. A SWNT_RC komplex a fotokémiai aktivitásának jelentős részét (több, mint a felét) hosszú időn keresztül (néhány hét) megőrizte. A fény által kiváltott töltéspár stabilizációja a szénnanocső környezetben több gyakorlati alkalmazás (pl. a mikroelektronikában, analitikában vagy a fényenergiát átalakító, raktározó berendezésekben) lehetőségét is előre vetíti.

A munkát az OTKA T 048706, T 046491 és a Swiss National Science Foundation and its NCCR „Nanoscale Science” támogatta.

Emlékezeti és végrehajtó funkció zavarok szkizofréniában

Garab Edit Anna

BME – Kognitív Tudományi Tanszék

Idegtudományi program

Témavezető: Racsmány Mihály PhD.

Kutatási helyszín: Szt. János Kórház, Pszichiátriai. Oszt.– oszt. vez.: Dr. Kurimay Tamás

egarab@cogsci.bme.hu

A kognitív folyamatok szervező, rendező kontrolláló központja a végrehajtó rendszer, mely speciálisan károsodott szkizofréniában. Vizsgálatára alkalmazott Wisconsin Kártyaszortírozási Teszt vagy WCST komplex feladat, mely emlékezetfüggő, illetve visszacsatolás irányította döntéshozatalhoz szükséges kognitív komponens működésére támaszkodik. Nem lehet azonban úgy tekinteni a betegek WCST-en mutatott gyenge teljesítményére, mint ami egyszerűen a stratégiaváltás és a gátló funkciók (végrehajtó rendszer komponensei) zavarából fakad. Ezzel együtt azt sem lehet mondani, hogy a perszeveratív hibák önmagukban az egész teszt indexeként tekinthetők. A WCST teljesítése több kognitív készség funkcionális integritását igényli, tehát nem állítható, hogy egy konkrét rendszer zavara áll a háttérben.

Ugyancsak komplex funkciókat vesz igénybe a piacon újonnan megjelent CNS Vital Signs nevű tesztbatteria, melyet – magyar mintán sztenderdizált – demenciaszűrő eljárásaként hoztak forgalomba. Az időskori demenciában a végrehajtó működések sérülését számos tanulmány jelezte az utóbbi időben. A CNS VS ezen elméleti kiindulópont alapján készült. Szkizofrén betegcsoporttal vettük fel a battériát, amely alapvetően végrehajtó funkciókra épülő feladatokat tartalmaz. E két komplex teszt vizsgálatából származó eredmények azt az elképzelést támasztják alá, hogy olyan összetett rendszert érintő deficitről van szó a betegségben, mely komponenseinek pontos azonosítása és elemzése elengedhetetlen a kutatások további menetét tekintve.

Kulcsszavak: végrehajtó rendszer, szkizofréniában, WCST, CNS VS

A diplófóniáról fonetikai szemmel

Gocsál Ákos

*Pécsi Tudományegyetem,
Pollack Mihály Műszaki Kar,
Pedagógia Tanszék*

gocsal@vipmail.hu

A beszédképzéssel foglalkozó szakirodalomból számos hangképzési rendellenességet ismerünk. Ezek közé tartozik a magyar fonetikai szakirodalomban még kevésbé vizsgált hangképzési mód, a diplófónia. A diplófón hangképzés során a beszélő normál alaphangja alatt egy oktávval (az „igazi” alaphang frekvenciájának felénél) egy járulékos rezgés jelenik meg, ettől a beszélő hangszínezete érdekesebbé, durvává válik. Az előadás ennek a jelenségnek az akusztikai fonetikai vizsgálati módszereit ismerteti, illetve kérdéseket fogalmaz meg további kísérleti fonetikai és extralingvisztikai kutatásokhoz.

Alternatív egyetemi csoport Cookbook

Hanczár Gergely

ELTE TTK MPOK

gergely@hanczar.hu

A 80-as évek elején megjelent „Anarchist’s Cookbook” nagy hatással volt rám. Különösen a „How to destroy a bridge?” fejezetcím ragadott akkor meg. Az ott tanultakat sajnos azóta sem tudtam felhasználni, viszont a szellemisége megragadott. Lehet írni olyan könyvet, ami arról szól, hogy hogyan lehet kéznél lévő eszközökkel (sógyurma, konzervdoboz, naftalin, ösztöndíj, pályázat) jelentős változásokat elérni.

Nyolcadik éve fáradozom azon, hogy komolyan vegyem azt, amit az a szó jelent, hogy „egyetem”. A szó egyetememes értelmében. Úgy vélem kezd sikerülni, és kezd olyan közeg kialakulni körülöttem, amit kicsi korom óta szeretnék. Persze lehet, hogy csak kezdek beletörődni az egyetemi tanársegédek sorsába. Ezt döntse el az, aki meghallgatta az előadásom.

Az előadás arról szól, hogy milyen módszerrel, milyen körülmények között álmodtam életre csapattársaimmal az ELTE TTK-n egy önmagát „Alternatív egyetemi csoport”-nak nevező kutatóközeget. Persze lehetne licenszelni ezt a receptet, de pont olyanoknak lehetne csak eladni, akik nem fizetőképesek. Úgyhogy a „titkot” megosztom.

Vörös és narancssárga – Egy politikai pszichológiai kutatás eddigi eredményei**Harsányi Szabolcs Gergő, Szabó Beáta***Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pszichológiatudományi Doktori Iskola**tudommar@gmail.com**szabobeja@yahoo.com*

Előadásunkban egy négy éve folyó kutatás eddigi eredményeiről számolunk be. Először röviden felvillantunk néhány politikai pszichológiai elméletet, melyek különbözőképpen magyarázzák a politikai ítéletalkotás folyamatát. Politikai témájú szociálpszichológiai kísérletünk alapját az Osgood és Tannenbaum-féle kongruitás elv adja. E szerint az egyénnek egy forráshoz és a forrástól származó kijelentéshez való viszonyával foglalkozunk. Bizonyítani kívánjuk, hogy a forrás és a kijelentés összekapcsolása megtörténik, vagyis a forráshoz való viszony befolyásolja az állítás megítélését, amely a kijelentések nagyobb részénél, mint a nem preferált politikus kijelentésének elutasítása jelenik meg. Kutatásunkban kérdőíves módszerrel vizsgáltuk politikai kijelentések elfogadottságát aszerint, hogy forrásnak melyik vezető politikus nevét tüntettük fel. Két korábbi felvételtől származó, egyetemisták megkérdezésével kapott eredményeinket hasonlítjuk össze Szeged felnőtt lakosságát reprezentáló (N=1390) mintánk válaszaival. Ezen adatok alapján kijelenthetjük, hogy a megjelölt forrás befolyásolja a kijelentések elfogadottságát; továbbá a szavazók döntésében a szembenálló párt politikusának elutasítása meghatározóbb, mint az elfogadott párt reprezentánsa melletti kiállás. Ezek a hatások különbözőképpen jelentkeznek a szegedi választókat reprezentáló és az egyetemista mintán. Emellett a legérdekesebb eredmény, hogy a válaszadók mely kijelentések esetén függetlenítik magukat a forrás iránti érzelmeiktől, és melyeknél befolyásolja őket annak személye.

Kockázatérzékenység, kockázati tolerancia mérhetősége működési kockázat területén

Homolya Dániel

*Nemzetközi Bankárképző Központ ZRt.
Budapesti Corvinus Egyetem
Gazdálkodástani Doktori Iskola*

dhomolya@enternet.hu

Napjainkban a pénzügyi intézmények a szabályozás követelményeinek és belső motivációs erőknek (például működési transzparencia növelése, bonyolultabb működéssel együtt járó nagyobb érzékenység, ügyféligények hatékonyabb kielégítése) köszönhetően egyre intenzívebben foglalkoznak kockázataikkal. Az eddigiekben fókuszban lévő hitelezési és piaci kockázat mellett újdonságot jelent a működési kockázat szisztematikus megközelítése. A működési kockázat alatt az emberek, rendszerek, folyamatok nem megfelelő vagy hibás működéséből fakadó veszteségek és külső események kockázatát értjük.

Előadásomban azt kívánom körüljárni, hogy operatív módon hogyan kezelhető a működési kockázatra vonatkozó toleranciaszint, milyen elméleti háttér származtatható más területekről és milyen egyediségek fogalmazhatóak meg. Vizsgálódásom során elsősorban pénzügyi intézményekre koncentrálok, de természetesen kiterjeszhető az elemzés más szektorokban működő intézményekre is. A prezentációban először a kockázati alapfogalmakat mutatom be, aztán a kockázattal kapcsolatos viszony elemzési lehetőségeit mutatom be, majd a működési kockázatra vonatkozó alkalmazhatóságot elemzem.

Szállítványtervezési problémák

Imreh Csanád, Blázsik Z., Kovács Z.

*SzTE, TTK, Informatikai Tanszékcsoport
cimreh@inf.u-szeged.hu*

Egy adott szállítási relációban egy adott vagyontárgykészlet mozgatását a gyakorlatban adott járműparkkal kell megvalósítani. Meg kell oldani a szállító eszközök és a rakományok összerendelését úgy, hogy ütemezni kell a szállító járművek idejét, figyelembe kell venni a rakomány paramétereit, továbbá azt a súlyos korlátozási feltételt, hogy a szállító járművek és a lehetséges útvonalak kompatibilisek legyenek. A kompatibilitást úgy értjük, hogy a szállító eszközök illetve a szállítási útvonalak bizonyos paramétereit (szélességi magassági korlát, biztonság, stb.) illeszkedjenek. Mindezeknek természetesen egy olyan esemény után, ami ezen tulajdonságokat megváltoztatta újraszervezhetőnek kell lennie. Ennek a feladatnak a része a rakományok optimális méretezése és elhelyezése, melyre természetesen a szállítandó vagyontárgykészlet és még az útvonal tulajdonságok is hatással vannak. Gondoljunk pl. arra az esetre amikor egy nagy kapacitású szállítóeszközt nem terhelünk maximálisan az útvonal korlátai miatt. E feladatcsoportnál számos nehéz kombinatorikus problémára olyan heurisztikus algoritmusokat fejlesztünk, amely tár- és időbonyolultságát tekintve megfelelnek az on-line elvárásoknak.

A modellben adottak az elszállítandó logisztikai egységek, a felhasználható szállító eszközök, a lehetséges útvonalakat leíró térképi információk, a szállítást korlátozó körülmények illetve az optimalizálandó célok. Az útvonalra vonatkozó térkép tartalmazza az idő és szállítóeszköz függő megszorításokat. Feladatunk a megfelelően megtervezett szállítási folyamat meghatározása. Gyakran elvárás a rendszertől, hogy a felhasználó megkötéseket tehessen a szállítási tervvel kapcsolatban, azaz kivehet logisztikai egységeket, rögzíthet konkrét döntéseket a szállítás bármely jellemzőjéről. Például hozzárendelhet szállítóeszközt logisztikai egységekhez, útvonalat szállító eszközhöz, indítási, beérkezési időt szállítványhoz.

Az előadásban kitérünk az útvonal elemzési módszereknél felmerülő sajátosságokra, amelyek szükségessé teszik a gráfelméletből jól ismert algoritmusok továbbfejlesztését. Továbbá ismertetjük a szállítástervezés problémájának egy ládapakolási technikán alapuló megoldását. Illetve kitérünk arra is, miként kezelhetőek a szállítási tervhez képest felmerülő problémák.

Az előadásban az NKFP-2/015/2004 számú kutatási és fejlesztési pályázat során elért eredményeink közül ismertetünk néhányat.

Milyen egy „jó edző” a fogyatékkal élők sportjában?

Kälbli Katalin

Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kar

katalin.ka@freemail.hu

Számos szakirodalom foglalkozik a jó edző, a jó pedagógus témájával. Utópisztikus elképzeléseink vannak arra nézve, hogy milyen személyiségi vonásokkal, milyen képességekkel és készségekkel kell rendelkeznie egy jó edzőnek. Vajon az az edző, aki az épek sportvilágában eredményesen tevékenykedik, elérhet-e kimagasló – edzői – eredményeket a fogyatékkal élők sportjában?

A fenti kérdésre a válasz megszerzése és a hazai helyzet feltérképezése érdekében 36 fogyatékkal élő, magyar nemzeti válogatott –eltérő sportágakban tevékenykedő– sportolót kérdeztünk arról, milyen tulajdonságokkal kell rendelkeznie egy eredményes edzőnek, mely tulajdonságok elengedhetetlenek az eredményes munkához és melyek azok, amelyek kizárják, hogy jó edző váljon valakiből. A megkérdezettek 72, 2 %-a férfi, 27, 7 %-a nő. Életkoruk: $34, 01 \pm 10,26$ év.

A sportolók által összeállított fontossági sorrend alapján – ezt a kapcsolódó szakirodalommal összevetve – megállapíthatjuk, hogy az épek és a fogyatékkal élő sportolóknak a jó edző értékeiről alkotott elképzelései közel megegyezők, az egyes elvárások azonban eltérő tartalommal megtöltve és eltérő súllyal jelennek meg. Míg a fogyatékkal élők a három legfontosabb edzői tulajdonságnak a szakmai tudást, a nyugodtságot (önuralmat) és az őszinteséget tartják, az ép sportolók a sok éves oktatói tapasztalatot, a szakmai tudást és az általános intelligenciát preferálják.

A p54 alegység extraproteasómális szerepének vizsgálata**Lipinszki Zoltán***MTA-Szegedi Biológiai Központ, Biokémiai Intézet, Eukarióta Molekuláris Biológia Csoport**lipinszkizoli@yahoo.com*

Az Ubiquitin Proteaszóma Rendszer felelős a funkciót vesztett és rövid féléletidejű fehérjék szelektív megjelöléséért (multiubiquitináció-mUb) és lebontásáért, amely lehetővé teszi a sejtciklus és a génexpresszió finomszabályozását az eukarióta sejtben. *Drosophila melanogaster*ben (ecetmuslica) a proteaszóma p54 alegysége fajlagos receptora a mUb-fehérjéknek, ezért működési filozófiájának megértése központi szerepet élvez számos más UPR alkotóelemmel szemben. A p54 alegység szerkezetileg és funkcionálisan két félre osztható: a globuláris szerkezetű aminoterminálisra (dokkoló domén), és a strukturálatlan, két ubiquitin interakciós motívumot (UIM) hordozó karboxiterminálisra (C'), amely képes megkötni a p54 szubsztrátjait, de önmagában nem elegendő a proteaszómához történő kapcsolódáshoz. Korábbi eredményeink szerint a p54 fehérje az endo/exogén Zn^{2+} -koncentráció függvényében *in vitro/vivo* képes leválni a proteaszómáról, megkötni a lebontandó mUb-fehérjéket, majd egy ismeretlen mechanizmus révén visszaépülni a multiprotein komplexumba beszolgáltatva a szubsztrátjait a degradációs apparátusnak (ingázás).

Elméletünk szerint a p54 egy időleges posztisztetikus módosításon megy keresztül, melynek pozíciója, fajtája és ideje meghatározza az alegység pillanatnyi tartózkodási helyét a proteaszóma és a citoplazma között. Mivel a modifikáció rendkívül rövid életidejű, az endogén p54 esetében lehetetlen volt a kimutatása, ezért stabilizálnunk kellett. Ebből a megfontolásból kiindulva a közismert UAS/Gal4 kapcsolt P-elem rekombinációs technikát alkalmazva olyan transzgenikus muslicákat hoztunk létre, amelyek képesek a p54-C' rekombináns fehérjét magas moláris szinten expresszálni. Mivel a p54-C' fél nem képes a dokkolásra, a modifikáció tartósan megmaradhat, ezáltal detektálható és azonosítható lesz.

Eddigi *in vivo* eredményeink, amelyeket *in vitro* is sikerült reprodukálnunk, a fenti elmélet helyességét támogatják, s közelebb juttatják a tudományt a proteaszóma működésének részletesebb megismeréséhez, megelőlegezve a különféle betegségek jövőbeli gyógyításának sikerességét.

Kulcsszavak: UPR; p54 alegység; posztisztetikus modifikáció

Proszociális és antiszociális kockázatvállalók

Mayer Krisztina

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Pszichológia Doktori Iskola

krisz88@freemail.hu

A pro- illetve antiszociális kockázatvállalókat a szenzoros élménykeresés aspektusából vizsgálom.

Elméleti háttér

Az élménykereső személyeknek több ingerre van szükségük ahhoz, hogy jól érezzék magukat, és hogy optimálisan tudjanak teljesíteni. Ezek az emberek életük minden területén szeretik a kihívásokat, a kalandokat, folytonosan új, változatos, izgalmas, arausal emelő élményeket keresnek. Általában gyorsabban vezetnek autót, előnyben részesítik az izgalmas sportokat, a veszélyes foglalkozásokat, és nagyobb valószínűséggel élnek droggal vagy alkohollal.

Az ingerkeresés Marvin Zuckerman nevéhez fűződik, ő fejlesztette ki az ingerkeresés skáláját a Sensation Seeking Scale-t, az SSS-t.

Hipotézis

Feltételezem, hogy azok a személyek, akik kockázatos bűncselekményeket követnek el, valamint azok, akik, azért, hogy másokon segítsenek kockázatos tevékenységgel töltik munkaidejüket (tűzoltók), jobban ingerkeresők, mint azok, akik kevésbé kockázatos sporttal foglalkoznak.

A vizsgálati személyek

A vizsgálatomban közel 100 férfi vett részt. Az 1. csoport tagjai hobby szinten űznek valamilyen kis kockázatú sportot. A 2. csoport tagjai nagy kockázatú bűncselekmények elkövetői. A 3. csoport pedig tűzoltókból áll.

A vizsgálat módszere

Kérdőív, a Zuckerman SS skálájának IV. változata.

Az adatfeldolgozás módszere:

Miután minden csoporttal kitöltettem a kérdőívet, SPSS segítségével egy szempontos független mintás varianciaanalízist alkalmazva megnéztem, hogy van-e szignifikáns eltérés a három csoport között az 5 alskálában.

Arcok Keletről: Portréfestészet Koreában

Mecsi Beatrix

ELTE Művészettörténeti Intézet

mecsibeatrix@yahoo.co.uk

Előadásomban szeretném megismertetni a hallgatóságot a koreai portréfestészet gazdag hagyományával, bemutatva a különböző arckép-ábrázolási típusokat.

A portréfestészet a Joseon-korban (1392-1910) élte fénykorát. Ennek okairól és különböző megnyilvánulási formáiról kívánok beszélni, figyelembe véve a hagyományon belüli belső változásokat, de kitekintve a környező országok és régiók portréfestészeti hagyományaira is, amelyben Korea különleges helyet foglal el.

A magyarországi hallgatóság számára különösen érdekes lehet a koreai portréfestészetben az az irányzat, amikor a nyugati ábrázolási hagyományokat is felhasználva egészen új típusú, realiztikus ábrázolásokat hoztak létre.

A Joseon korra jellemző hivatalos ideológia, a Konfucianizmus is fontos szerepet játszott a realitásra való törekvésben. Ennek történelmi-filozófiai hátterét kívánom bemutatni, és azt, hogy ezek a gondolatok hogyan befolyásolták a portréfestészetet Koreában.

Közgazdasági retorika: a „mainstream” alternatívája?

Menyhárt Eszter

*Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar,
Gazdaságelméleti Intézet*

getpetho@uni-miskolc.hu

A főáramlati (mainstream) közgazdaságtan képviselői szerint akkor tekinthető egy elmélet tudományosnak, ha a tudományelméleti szabályoknak maradéktalanul eleget tesz.

A Deirdre McCloskey által életre hívott közgazdasági retorika az episztemológiai szabályok alternatívájaként jelenik meg: az elmélet tudományos értékének és elfogadhatóságának legfőbb kritériumaként – az igazság keresése és a tudományelméleti szabályok szigorú követése helyett – az elmélet (és alkotójának) meggyőző erejét hangsúlyozva.

A tanulmány a közgazdaságtan módszertanát és a tudományos ismeret kritériumait veszi górcső alá a főáramlati közgazdaságtan és a retorikai álláspont szemszögéből.

Elsődlegesen arra a kérdésre próbálok megfelelő választ adni, vajon McCloskey tanai megállják-e helyüket, mint a főáramlati közgazdaságtan egy lehetséges rivális elméletének alkotóelemei.

Fejtegetéseim kiterjednek továbbá a közgazdasági retorika szabályainak megvalósíthatóságának vizsgálatára is.

Lehetséges még a nevelés–oktatás? Posztmodern kihívások**Mészáros György***ELTE PPK, Neveléstudományi Intézet**gyuri7420@gmail.com*

Divatos ma hangsúlyozni a nevelés–oktatás jelentőségét társadalmi és egyéni szinten. Egyértelműnek tűnik, hogy egy ország versenyképessége, az egyén munkaerő-piaci esélyei nagyban függenek a pedagógiai minőségtől. Ennek ellenére az oktatási szféra és a neveléstudomány társadalmi–anyagi megbecsültsége igen alacsony, az iskolai nevelés–oktatás válsága pedig egyre nyilvánvalóbb. A válságtünetek felsorolásával gyakran találkozunk a közbeszédben, az oktatáspolitikában és a tudományos szövegekben is. Kevés kutatás foglalkozik azonban a válság mélyebben rejlő gyökereinek vizsgálatával, s a lehetséges válaszok megfogalmazásával. Az előadás a nevelés lehetőségességét megkérdőjelező radikális kérdésfeltevés felől indulva igyekszik feltárni az iskolát érő jelenkori kihívások eredetét.

A pedagógia, csakúgy mint a kötelező iskoláztatás, a modernitás gyermeke. Meghatározó alapja az emberi haladásba, az ember nevelhetőségébe, a műveltség eszményébe vetett hit. Ezek az értékek azonban megkérdőjeleződtek, és ez megingatta a magába az (intézményi) nevelésbe vetett hitet is. Ezen kívül az iskolát körülvevő társadalmi–kulturális kontextus, a maga alternatív szocializációs, sőt nevelési–oktatási útjaival, több szinten kérdőjelezi meg az iskola létét, működését, pedagógiai hatását. Az előadás a kérdésfeltevésen túl bemutatja a fenti kihívásokra adott lehetséges pedagógiai válaszokat is: az iskolátlanítás, az alternativitás, az információs-technológiai megújulás, a bürokratikus minőségirányítás és a kritikai–politikai átalakulás válaszait, buktatóikkal együtt.

Egerek és emberek**Órsy Petra***Semmelweis Egyetem Doktori Iskola,
Klinikai Kísérleti Kutató és Humán Élettani Intézet**petracs@gmail.com*

A gyógyszeripar robbanásszerű fejlődésnek köszönhetően drámai változás történt számos betegség kezelését illetően, illetve az életminőség javításának tekintetében. Jelenleg egy új hatóanyag fejlesztése 802 millió US\$ (2000 dollár). A gyógyszerek mintegy 40%-a G-proteinhez kötött receptorokon (G-protein-coupled receptors, GPCRs) keresztül hat. A heterotrimer G-fehérjék mintegy 1000 receptor szignálját közvetítik, szerepük a szervezet működésében óriási jelentőséggel bír.

Már a farmakológiai módszerek specificitásuk miatt háttérbe szorultak a genetikai módszerek mellett. Számos kutató évtizedeken keresztül próbált meg létrehozni olyan eszközt, amelynek segítségével egyes gének szerepe specifikusan vizsgálható. A nyolcvanas évek elején felfedezték a transzgenikus állatmodellt, ami nagy áttörést jelentett. Martin Evans és munkatársai megalkották az első knock-out állatokat, akiknek génkészletéből bizonyos gének hiányoznak. A módszer hátránya, hogy amennyiben olyan létfontosságú fehérjét, mint pl. a G-proteinek, szeretnénk így vizsgálni (kiütni), az állatok korai életszakaszban elpusztulnak, vagy meg sem születnek.

GPCR-oknak több nagy családja van, közülük kiemelten fontos a $G_{\alpha 11}$ illetve a $G_{\alpha 12/13}$. Kutatócsoportunk olyan egértörzseket vizsgált, akiknek csak bizonyos szerveikben (érfal, húgyhólyag) és meghatározott szövetükben (simaizom) hiányzik a felsorolt GPCR-ok α alegysége, ami a jel közvetítésért lenne felelős.

Zrínyi-Újvár ostromának nyomait kerestük

Padányi József

Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem

padanyi.jozsef@zmne.hu

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem hallgatói és tanárai évek óta részt vesznek a Zrínyi hagyományok ápolásában, a Zrínyi emlékek megőrzésének támogatásában. Ebbe a sorba illeszkednek azok a kutatások, amelyeket Zrínyi-Újvár helyének pontosítására, az 1664-es ostrom nyomainak azonosítására indítottunk.

Az egy hetes kutatás során elkészült egy régészeti kutatóárok melyben megtaláltuk egy feltehetően a várhoz tartozó árok nyomát. A talajfúrások tisztázták a rombolás mértékét és az újkori bolygatások nyomait. Műszeres átvizsgálással azonosítottuk a vár árkának keleti 50 méteres szakaszát, valamint egy 1500 négyzetméteres területet, ahol az ostrom idején folytatott harc nyomai kerültek elő. A kutatás kézzel fogható eredménye volt mintegy 150 db tárgyi lelet, nagyjából az 1664-es ostrom idejéből.

A kutatás végére sikerült bizonyítani, hogy a Szent Mihály hegy északi részén a török-korban ostrom zajlott le. Beazonosítottuk a vár árkának és a sáncok néhány darabját. Összességében ezzel sikerült behatárolnunk és bizonyítanunk, hogy itt állt Zrínyi-Újvár.

Epesavsókok micelláinak számítógépes szimulációs vizsgálata**Pártay Lívía***ELTE Kémiai Intézet**partay@chem.elte.hu*

Az emberi és az állati szervezetben fontos biológiai szerepet töltenek be a különféle epesavszármazékok. E molekulák lapos, kondenzált gyűrűs szerkezetűek, e merev váz egyik oldala hidrofób, másik oldala hidrofil tulajdonságú, s ennek köszönhetően a molekulák detergens hatásúak. Ez a tulajdonságuk teszi lehetővé, hogy micellákat alkotva a különböző lipideket oldatba vigyék a szervezetben, ezáltal alkalmas közeget biztosítva enzimatis átalakításukra, lebontásukra, illetve zsíroldékony tápanyagok, vitaminok felszívódására.

Különleges szerkezetüknek köszönhetően tulajdonságaik jelentősen eltérnek a hagyományos tenzidekétől. Kicsi, nem gömbszerű micellákat alkotnak, melyek mérete erősen koncentrációfüggő. Ám az aggregátumok méretének eloszlása, szerkezete, az azt alkotó molekulák kötődése, kölcsönhatásai kísérletileg nehezen, vagy egyáltalán nem vizsgálható, másrészt a kísérleti eredmények jelentősen függnak az alkalmazott mérési módszerektől és a vizsgált minta szennyezéseitől is. A számítógépes szimuláció során ilyen problémák nem léphetnek fel, és atomi felbontásban látva a rendszert számos olyan fontos tulajdonságot számíthatunk, aminek a megismerésére másképpen nincs mód.

Munkánk során kétféle epesavszármazék nátriumsójának, a nátrium-kolátnak és nátrium-dezoxikolátnak a 30 és 300 mM töménységű vizes oldatait vizsgáltuk, molekuláris dinamikai szimulációval az izoterm-izobár sokaságon.

Legalapvetőbb eredményünk, hogy a micellák képződésében nem csak a hidrofób kölcsönhatásnak van szerepe, sőt kis koncentrációnál a hidrogénkötés sokkal jelentősebb, különösen a dezoxikolát esetén, ahol gyakorlatilag csak ez a kölcsönhatási típus fordul elő. A szimuláció során is tapasztaltuk az általánosan elfogadott többlépcsős aggregáció jelenségét, miszerint kis koncentrációnál lényegesen kisebb aggregátumok keletkeznek, mint nagyobb koncentrációnál, és itt jelentős a hidrogénkötéses aggregátumok kialakulása. Az aggregációs szám eloszlásának vizsgálatából az is kiderült, hogy a kisebb aggregátumok összekapcsolódásával jönnek létre a nagyobb méretű micellák, de ez esetben az elsődleges micellákat már hidrofób kölcsönhatás tartja össze, és ezek kapcsolódnak hidrogénkötéssel.

Magyar befektetési alapok teljesítményének értékelése

Radnai Márton¹, Szatmári Alexandra²

¹*Ramasoft Adatszolgáltató és Informatikai Zrt.*

²*HVB Bank (Hungary) Zrt.*

radnaim@ramasoft.hu

szatmari.alexandra@gmail.com

A befektetési alapok teljesítményének értékelése arra a kérdésre keresi a választ, hogy éves szinten mennyivel nagyobb hozamot ér el egy adott befektetési alap, mintha a befektető azonos kockázatú, ún. referencia-befektetésbe fektetné a pénzét.

A korábban együtt publikált „A magyar pénzügyi alapok összehasonlító elemzése” című cikkünkben a magyar befektetési alapok egy jelentős alcsoportjának, a jellemzően bankbetétbe és rövid lejáratú állampapírokba befektető alapok teljesítményét értékeltük. Ezt az elemzést igyekszünk kiterjeszteni a magyar kötvény- és részvényalapokra. Kitérünk azokra a speciális problémákra, amelyekkel a nemzetközi vizsgálatokban nem találkoztunk, és amelyekre megoldást kellett találnunk:

- Napi adatok felhasználása által felvetett problémák (hétvége, késleltetett hatások)
- Referenciaportfólió megválasztásának problémái
- Kockázati együttható becslése a kockázati faktorok multikollinearitása és emiatt fellépő torzítás esetén

Rámutatunk a még nem megoldott problémákra és a lehetséges továbbhaladási irányokra is.

A téma tulajdonképpen egy közgazdasági alapkutató üzleti alkalmazására is lehetőséget nyújt, melynek „ősbemutatóját” az előadás végén fogjuk megtartani.

Az embriódonor tehének szerepe a szarvasmarhatenyésztésben**Szabari Miklós, Stefler József***Kaposvári Egyetem, Állattudományi Kar,
Nagyállattenyésztési és Termelési Technológiai Tanszék**szabarim@freemail.hu*

A tejtermelő ágazat az utóbbi évtizedekben sikerágazat volt. Látványos fejlődés ment végbe a biológiai alapok megújításában, a műszaki-technikai korszerűsítésben, ezekhez megfelelő töképtőlés és ösztönzés is párosult, melynek eredményeként az európai termelési színvonal élmezőnyéhez zárkóztunk fel. Világjelenség, de sajnos hazánk sem kivétel a tekintetben, hogy az imponáló termelési eredmények gyengébb termékenységgel és a fitness-tulajdonságok romlásával járnak együtt. A kedvezőtlen jelenségek és az utóbbi évek nyomot piaci árai kettős teherként nehezednek az ágazatra. Nem közömbös, hogy a nagy teljesítményű tehéneknek milyen a hasznos élettartamuk, ezzel életteljesítményük, milyen konstitúcióval milyen beltartalmú tejet termelnek, továbbá hogy egy-egy nagy genetikai értékű állattól hány utódot tudunk nyerni. Látható, hogy a hazai szarvasmarha-tenyésztésnek egyszerre több kihívással is szembe kell néznie a jelenlegi versenyhelyzetben. A tradicionális állattenyésztési módszerek nyújtotta lehetőségek mára kimerülőben vannak, az általuk elérhető genetikai előrehaladás üteme lelassult. Ahhoz, hogy a hazai tenyésztés megőrizhesse a versenyképességét, elkerülhetetlen a modern tenyésztési eljárások alkalmazása, a jelenlegi rendszerbe történő adaptálása. Ezek segítségével lehetővé vált az utód-előállításának mennyiségi és minőségi irányítása.

Munkánk során az embrió-átültetésnek a hazai holstein-fríz tenyésztésre gyakorolt hatását vizsgáljuk. A hazai tenyésztői gyakorlatban sajnálatos módon elterjedt szemlélet, hogy az embrió-átültetés komplex folyamatát az embriók beültetésének eredményességével értékelik. Az embrió-átültetés széleskörű alkalmazása azonban ennél sokkal mélyebb hatást gyakorol a tenyésztésre. Első lépcsőben értékeltük a donor tehének szerepét. Megvizsgáltuk, hogy a közvetlen gazdasági haszonnal bíró szaporodásbiológiai mutatók hogyan változnak az embrió-átültetés folyamán. Megállapítottuk, hogy a kiváló tenyészértékkel rendelkező donoroktól a tervszerű embrió-transzfer segítségével növelhető az utód produkció, mérsékelhető a termékenyítőanyag felhasználás.

További vizsgálatok tárgya, hogy az ily módon előállított utódok révén milyen mértékben változik a populáció genetikai összetétele, a tenyésztői előrehaladás üteme.

Műfordítók pontatlanságai: műelemzés vagy műfordítás?

Szele Bálint

Kodolányi János Főiskola

bszele@uranos.kodolanyi.hu

A műfordítók gyakran esnek abba a hibába, hogy a lefordítandó szöveget nem értik meg kellőképpen, mielőtt lefordítanák, ezért valójában nem a szöveget fordítják, hanem saját művet „írnak,” figyelmen kívül hagyva a szövegben fellelhető mélyebb jelentésrétegeket. Sokszor maguk is érzik, hogy valami nem stimmel, mégis – további elemző-értelmező munka helyett – inkább a fordítás szövegét hajlítják saját értelmezésükhöz, eltérnek az eredetitől.

A műelemzés-műértelmezés tehát nem választható el a műfordítástól. Előadásomban egyes szöveghelyek (T.S. Eliot versei és ezek fordítása) elemzésével szeretném bizonyítani, hogy sokszor a legelismertebb fordítók is „melléfordítanak” – ez azonban esetükben nem a hozzá nem értésből fakad, hanem abból, hogy nem elemzik kellőképpen a lefordítandó szöveget, amelynek valódi jelentése sokszor csak aprólékos munkával bontható ki.

Különös esetként értelmezhető az, amikor a fordító korában még nem létező ismeretanyag megjelenése árulja el, hogy a fordító – bár a maga korában kiváló szakembernek számított – munkája fölött eljárt az idő. Ennek néhány bizonyítékát Shakespeare drámáinak magyar fordításaiban (Ahogy tetszik, Vízkereszt) találhatjuk meg.

Mozgó bázisállomás alkalmazása szenzorhálózatokban

Vass Dorottya

*Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Villamosmérnöki és Informatikai Kar
Távközlés és Médiainformatikai Tanszék*

vass@tmit.bme.hu

A szenzorhálózat tervezésekor egyik legfontosabb szempont a hálózat energiatakarékossága, mivel a szenzorok véges energiával rendelkeznek, és vagy nem lehetséges, vagy nagyon költséges újratöltésük. A hálózat energiafelhasználásának csökkentése érdekében olyan topológiát feltételeztünk, ahol a gyűjtőállomás képes megtalálni és elfoglalni a szenzorok energiafelhasználása szempontjából ideális pozíciót.

A gyűjtőállomás mozgatására 3 féle stratégiát alkalmaztunk:

- Minimalizáltuk a hálózat körönkénti energiafelhasználását. Bár ekkor használja fel a hálózat a legkevesebb energiát, egyes szenzorok azonban túlságosan távol kerülhetnek a gyűjtőállomástól, így ezek élettartama jelentősen lecsökkenhet.

- Minimalizáltuk a szenzorok gyűjtőállomástól való maximális távolságát. E stratégia alkalmazása mellett nem kerülnek szenzorok kirívóan távol a gyűjtőállomástól, habár ez az eljárás hálózati szinten nagyobb energiafelhasználást eredményez.

- Minimalizáltuk a szenzorok maximális relatív energia felhasználását. Ez a stratégia azokat a szenzorokat kíméli, amelyek az aktuális kommunikációra a meglévő energiájuk legnagyobb hányadát fordítanák.

A szimulációk során vizsgáltuk a hálózat élettartamát, az átlagos energiafelhasználását, az első szenzor lemerülésének idejét, az egyes szenzorok átlagos energiafelhasználását, valamint a gyűjtőállomás elhelyezkedését az egyes stratégiák esetén. A kapott eredmények alapján kijelenthetjük, hogy mobil gyűjtőállomás bevezetésével a hálózat élettartama jelentősen növelhető.

**Regionalizmus az építészetben
– az anyag szerepe egy nemzet építészeti kultúrájának kontinuitásában**

Vukoszávlyev Zorán

*Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Építészettörténeti és Műemléki Tanszék*

zoran.vukoszavlyev@gmail.com

Az ember több ezer éves építőkultúrája a technikai fejlődésnek megfelelően folyamatosan változott – egyre nagyszerűbb építészeti alkotások jöttek létre, melyek hű képét adják ma is az adott kor társadalmi-gazdasági-műszaki jellemzőinek. Az országhatárokon, kontinenseken átívelő, egységesítő szellemű „korstílusok” mellett azonban folyamatosan jelen volt az adott régióra, földrajzi területre jellemző sajátos építészeti magatartás, mely a kultúra mélyén gyökerező hagyományokból táplálkozott. Egy tájegység építészeti kultúráját alapvetően meghatározza a helyben fellelhető természetes építőanyag. Az anyag beépíthetősége, a természetes megmunkálási lehetőségek és az építők mesterségbeli felkészültsége együtt adja a hagyományos regionális építészeti kultúrát. E viszony újrafelfedezése és kiteljesítése viheti tovább a több ezer éves folyamatot, biztosíthat kontinuitást a hely szellemének megértéséből merítő építészetnek, a regionalizmusnak.

NÉVMUTATÓ

- Bai Péter, 9 Élettudományok (élő természettudományok)*
Bakó Tamás, 10 Élettelen természet- és műszaki tudományok I.
Barbarics Tamás, 11 Élettelen természet- és műszaki tudományok I.
Bolgár Dániel, 12 Multidiszciplináris
Bujdosó Ildikó, 13
Csíky Balázs, 12 Humán tudományok IV.
Csöndes Mónika, 15 Humán tudományok I.
Domsa Zsófia, 16 Humán tudományok IV.
Dorogi Márta, 17 Élettelen természet- és műszaki tudományok II.
Garab Edit Anna, 18 Élettudományok (élő természettudományok)
Gocsál Ákos, 19 Humán tudományok IV.
Hanczár Gergely, 20 Multidiszciplináris
Harsányi Szabolcs Gergő, 21 Humán tudományok II.
Homolya Dániel, 22 Humán tudományok I.
Imreh Csanád, 23 Élettelen természet- és műszaki tudományok II.
Kälbli Katalin, 24 Multidiszciplináris
Lipinszki Zoltán, 25 Élettudományok (élő természettudományok)
Mayer Krisztina, 26 Humán tudományok II.
Mecsi Beatrix, 27 Humán tudományok III.
Menyhárt Eszter, 28 Humán tudományok I.
Mészáros György, 29 Humán tudományok II.
Órsy Petra, 30 Élettudományok (élő természettudományok)
Padányi József, 31 Humán tudományok III.
Pártay Livia, 32 Élettelen természet- és műszaki tudományok II.
Radnai Márton, 33 Humán tudományok I.
Szabari Miklós, 34 Multidiszciplináris
Szabó Beáta, 21 Humán tudományok II.
Szatmári Alexandra, 33 Humán tudományok I.
Szele Bálint, 35 Humán tudományok IV.
Vass Dorottya, 36 Élettelen természet- és műszaki tudományok I.
Vukoszávlyev Zorán, 37 Humán tudományok III.